

A bánáti Rodriguez Fulgentius Ágoston-rendi szerzetes pap élete és genealógiája

Dr. Barsi Béla, Budapest (drbarsibela@gmail.com)

Előszó

A XVII. és a XVIII. században a török háborúk alatt és azt követően is jelentős számban jelentek meg spanyolok a Bánátban, részint, mint migránsok, részint pedig, mint a kardforgató harcosok leszármazottai. A birtokrendszeren alapuló feudális társadalomban földhöz nem juthattak, fennmaradásukat egyedül a tanulás és alkalmazkodás biztosíthatta a török pusztítás után kialakuló társadalmi környezetben. Így vert gyökeret a Rodriguez (Rodrich) család is, amelynek tagjai katonai pályán vagy a közhivatalokban, sőt az egyházi életben is szerephez juthattak. A XVIII.- századi magyarországi spanyolok életével foglalkozó történészek¹ révén közülük és leszármazottaik közül is számosan ismertek.

A szerző korábbi közleményében² is megjelenő *Rodriguez Fulgentius* Fallenbüchl Ferenc írásában is szerepel³. A szerző korábbi kutatásában is kulcsszemély volt, mivel *Rodriguez Károly* seborvos nagybátyjaként fontos láncszemet jelentett a spanyol őshöz (*de Rodriguez Antal*) vezető szálon.

A szerző családkutatása során előkerülő számos egyháztörténeti és művelődéstörténeti adat Fulgentius életrajzának megírását és genealógiájának kutatását is lehetővé teszi. Az adatok egyike pedig Fulgentius személyének azonosításával kétségtelen bizonyosságot adva támasztja alá a szerző korábbi közleményében vázolt, a Rodriguez család eredetére vonatkozó hipotézist.

¹dr. Fallenbüchl Zoltán: Spanyolok Magyarországon a XVIII. században. Különnyomat a Századok 1977. évi 6. száma 1992-1230.-ig. *Espagnoles en Hongrie au XVIIIe siècle* 1. *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos* 82. dr. Fallenbüchl Z.: *Espagnols en Hongrie au XVIIIe siècle* (II) *Liste des noms Espagnols...de l'immigration vers le Banat et du reflux vers Buda et Pest 1736-1748* és Augusti Alcobarro: *L'exili austriacista (1713-1747)* Volum II: documents Fundacio Noguera Textos i document 36. Barcelona 2002. és Miletz J.: *Adatok a délmagyarországi spanyol telepek történetéhez (=Délmagyar Tört. és Rég. Múzeum Társ. Értesítője)* Temesvár 1878.IV.köt. 75-86. és Réti László: *Magy.-i spanyol telepek.* *Ethnographia* 1890. 300-302 és dr. Anderle Ádám: *Kora Újkor. Új Barcelona: város a Duna mentén?* 87.-92.o.

² dr. Barsi Béla: *A Rodriguez család története* MACSE Matrikula 2014.3-4. és 2015. 1.szám.

³ Fallenbüchl Ferenc: *Az ágostonrendiek Magyarországon* (Szent István Akadémia II. III. kötet Budapest, 1943) .

1.

A Rodriguez család kutatásában kezdetben *Rodriguez Fulgentius* név nélkül, csak mint neves egyházi személy (*Rodriguez Károly* nagybátyja) szerepelt, aki Milánóban élt. A szerző kutatásából kiderült, hogy valóban élt egy *Rodriguez Giuseppe* nevű plébános Comóban, ő azonban nem rokon.

A Rodriguez ős kutatása során, amelyet főleg az Országos Levéltárban folytattam és ami elsősorban *Rodriguez Károly* seborvosra irányult, váratlanul felbukkant egy egykori Ágoston-rendi szerzetesre, *Rodriguez Fulgentiusra* vonatkozó dokumentum is.

A Kancellária iratait az *Acta Generalia* (1770-tól 1848-ig) tartalmazza, a hozzáférést a *Protocollum Exhibitorium* (C2) biztosítja. Ennek betűrendes regiszterében található *Rodriguez Fulgentius* neve⁴. Az *Acta Generaliában* lévő irat *Rodriguez Fulgentius* petíciójáról szól, nyugdíjának kompenzációja ügyében⁵.

II. József 1782-ben kiadott, az egyes szerzetesrendek feloszlásáról szóló rendelete súlyos csapást jelentett az Ágoston-rendi szerzetesekre is. Hazánkban Buda dicsőséges visszafoglalása után⁶ a rend újrászerveződött, mivel az 1729. évi 50. t.c. erre lehetőséget adott. Ám alig kezdte meg működését, a joze-finizmus máris gúzsba kötötte. Az Ágoston-rendi remeteszerzetesek csak alig egynéhány kolostorukat tudták talpra állítani. Ezek közt a budai volt a legjelentősebb. A budai Ágoston-rendi kolostor feloszlásának kihirdetésére 1785. március 21.-én került sor. A feloszlási rendeletet „tisztelettel vette tudomásul” *P. Háusler Felicián* perjel, *P. John István* alperjel, *P. Lutz Jordán* vasárnapi hitszónok, *P. Rádl Kázmér* plébános helyettes, *P. Pamer Lipót* ünnepi hitszónok és *P. Rodriguez Fulgent* is, aki a grazi rendházból (*St. Johann bei Herberstein*) tartózkodott Budán, de a rendelet őt is érintette. Helyettük a kolostorba ferenceseket telepítettek. A kolostor átadása szigorú gazdasági leltározás után történt meg. Az ágostonosok Őfelsége parancsát elfogadva annak alávetették magukat, de mert más rendek kolostoraiban nem remélhettek állandó biztos tartózkodást, ezért azt kérték, hogy az egyes rendtagok maguk bérelhessenek szállást, és a világban (t.i. a kolostoron kívül) is lakhassanak. Sokuk így arra kényszerült, hogy feladja addigi megszokott, szigorú remete életmódját. Megélhetésük is veszélybe került, többen világi papként éltek tovább hivatásuknak.

Így pl. *Pater Lipót* Korneuburgban lett világi pap, *Rodriguez Fulgent* pedig a Lajta melletti Bruckba került⁷. Lehetséges azonban, hogy egy ideig Pécsen is tartózkodott. A szerző kutatása során azt találta, hogy a pécsi belvárosi templom plébániáján egy bizonyos *Roderich Antal* plébános esketett 1799-ben⁸. Valószínű, hogy azonos *Fulgentiussal*.

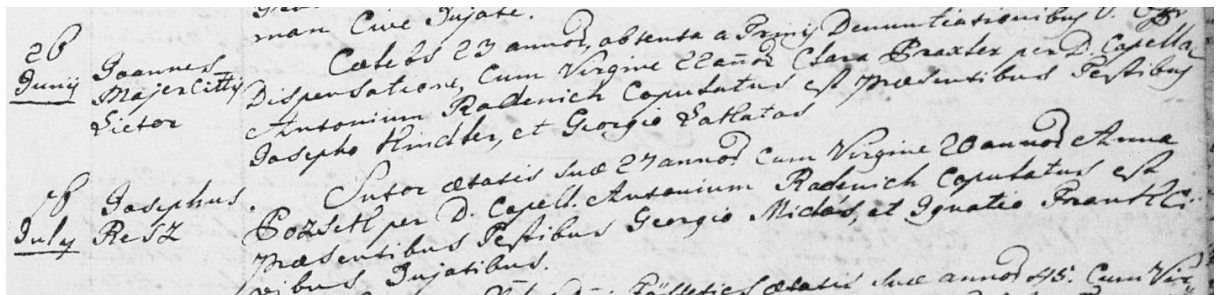
⁴ Protocollum Exhibitorium (C2) (19259 filmtekercs)

⁵ Acta Generalia Az A-39/1285-ös jelzetű irat

⁶ Horváthné Hanny Erzsébet Phd: Buda visszafoglalása a 17. századi spanyol híradásokban btm.hu/feltöltés/tbm/38/2.pdf

⁷ Fallenbüchl Ferenc: Az ágostonrendiek Magyarországon (Szent István Akadémia II. III. kötet Budapest, 1943)

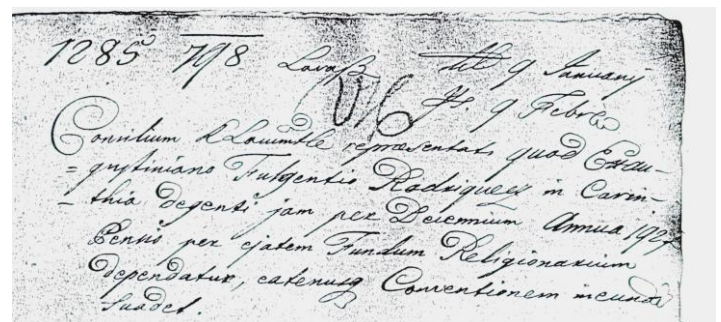
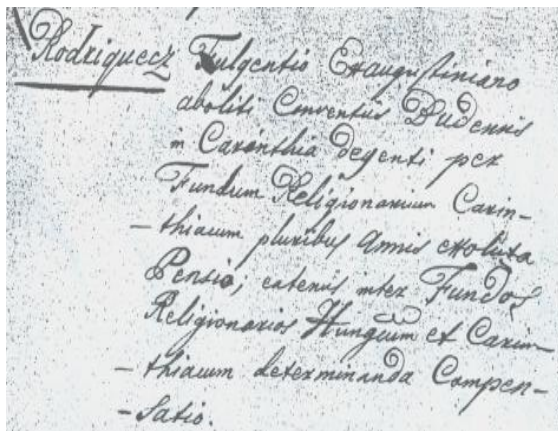
⁸ Family history library catalog 7993450 film 349. kép

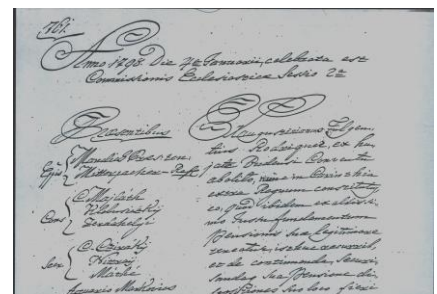
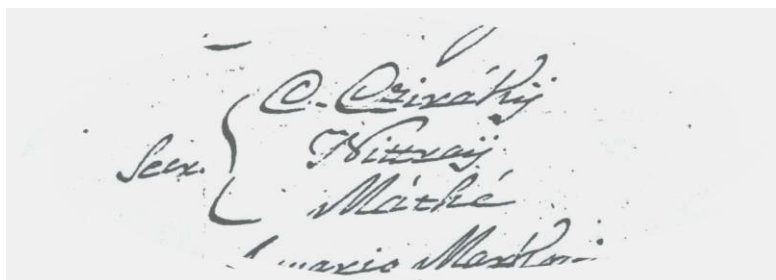
Roderich Antal esket (Pécs, 1799. 06. 26 és 07. 16)

Nem végleg a völkermarkti ágostonos rend fogadta be tagjai közé. Innen küldte nyugdíjára vonatkozó kérvényét a Kancelláriának.

Rodriguez Fulgentius a petíciójára válaszként, az uralkodó rendeleteinek visszavonása után, 1798-ban 10 év és 3 hónap nyugdíj kompenzációját kapta meg kárpótlásként. A kérvény különösen érdekes, ugyanis annak felső szélén „Lovasb”, azaz Lovasberény rövidítése olvasható. Fulgentius levelét Völkermarkból küldte Lovasberénybe gróf Cziráky Antalnak, aki - titoknok lévén - közrejátszhatott az ügyben.

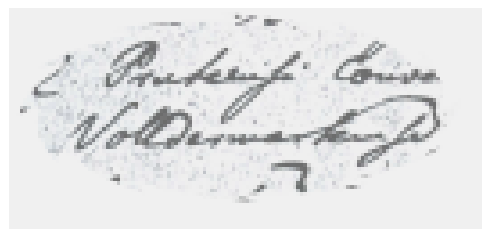
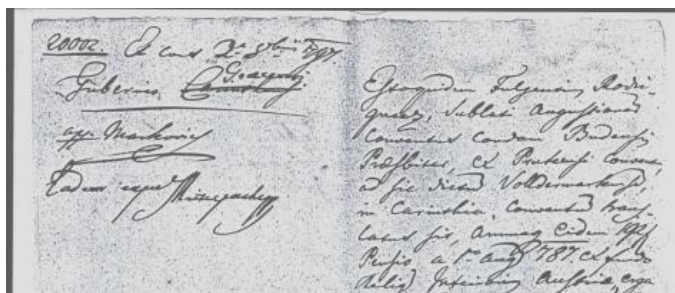

Kiemelés Rodriguez Fulgentius kérvényéből

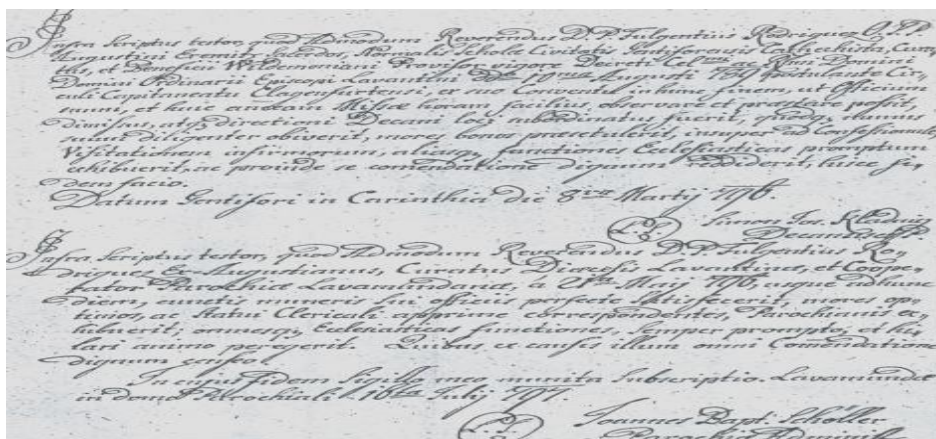
Kiemelés Fulgentius kérvényéből

Valószínű, hogy Rodriguez Károly akkoriban már bejáratos volt a lovasberényi uradalomba. A 2002. számú iraton⁹ jól olvasható a karintiai *Völkermark* neve, ahonnan *Fulgentius* a gót betűs kérvényét írta.

Kiemelés Fulgentius kérvényéből

Az 1797-ben a völkermarkti kolostorból a Helytartótanácsnak küldött kérvény latin nyelvű mellékletet is tartalmaz, amely *Fulgentius* barát karinthiai tevékenységét támogatóan méltatja. Katekizmust is oktatott a gentifori iskolában.

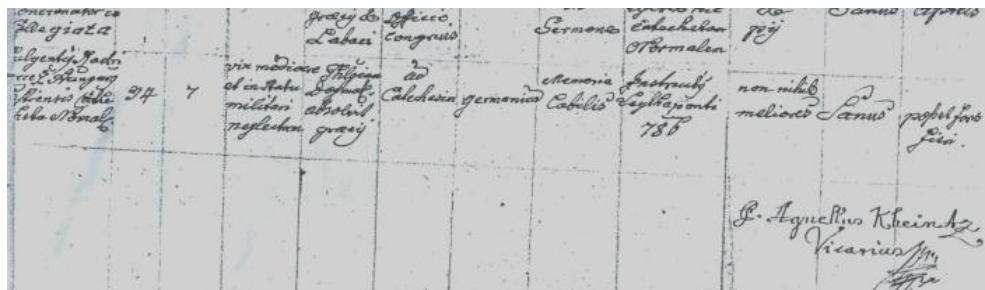

Fulgentius kérvényének melléklete.

Petícióját a klagenfurti püspökség is támogatta. A szerzőnek a Klagenfurti Püspökségnek küldött levelére dr. Christine Tropper válaszolt,¹⁰ és mellékelte a völkermarkti Ágoston-rendi kolostor szerzeteseinek akkori névsorát. Köztük volt *Rodriguez Fulgentius* is. A rövid jellemzés szerint 1789-ben 34 éves volt, magyarul, németül beszélt, katekizmust tanított, teológiát végzett.

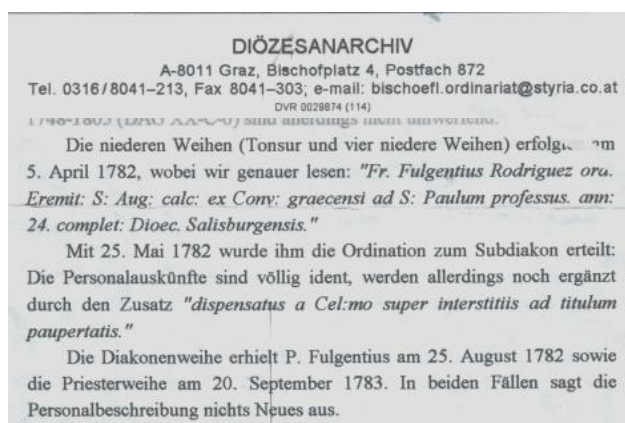
⁹.Acta Generalia (17815 film)

¹⁰ Részlet a völkermarkti szerzetesek névsorából Archiv der Diözese Gurk ZI: A-98106 dr. Christine Tropper levele

A völkermarki szerzetesek névsora és jellemzésük

A gratz püspökség archívumából előkerült Fulgentius 1782. évi pappá szentelésének dokumentuma is¹¹. Ez utóbbi tette lehetővé később a világi papként való működését.

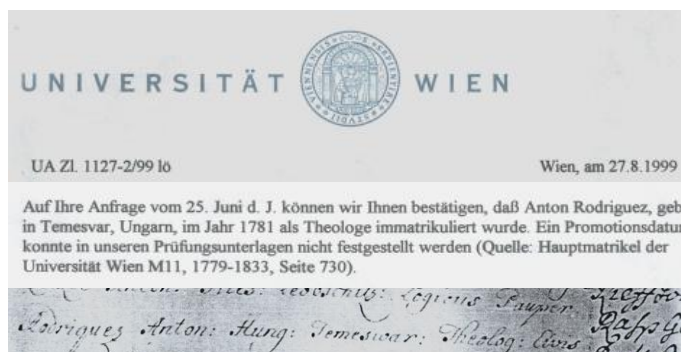

Rodriguez Fulgentius pappá szentelése

A további kutatásnak nagy lendületet adott Kiss József Mihály levéltáros (Ludovika levéltára). Évekkel azelőtt felmérést végzett a külföldi egyetemeken tanult magyar diákokról. Utána nézett annak, hogy a *Josephinum* hallgatói között szerepelt-e *Rodriguez Károly*. Jegyzetei alapján kiderült, hogy nem szerepelt, ám volt egy *Rodriguez Anton* magyar, civis, temesvári származású diák, aki Bécsben, 1781-ben teológiát tanult¹².

¹¹A gráci püspökség levele

¹² Kiss József Mihály levele

Rodriguez Fulgentius (Anton) teológiai studiuma

Rodriguez Anton tehát azonos *Rodriguez Fulgentiussal* és a *Fulgentius* a szerzetesi felvett neve. Ezt a tényt igazolja *Fallenbüchl Ferenc* tanulmánya is, amelyben a budai szerzetesrend feloszlatásának körülményeiről ír, és amelyben *Rodriguez Fulgentet* is többször említi. A keresztnév ismeretében a további kutatás is könnyebbé vált.

Hőszünk tehát 1754-ben született. Születéskori neve *Antonius*, majd *Anton*, később azonban már csak a szerzetesi nevét használta. Sajnos születésének pontos helyét nem sikerült megállapítani (Pest vagy Temesvár), mivel matrikuláját nem tudtuk fellelni. Ennek az oka valószínűleg az, hogy a spanyolok gyakran saját papjaikhoz fordultak keresztelés vagy házasságkötés céljából.

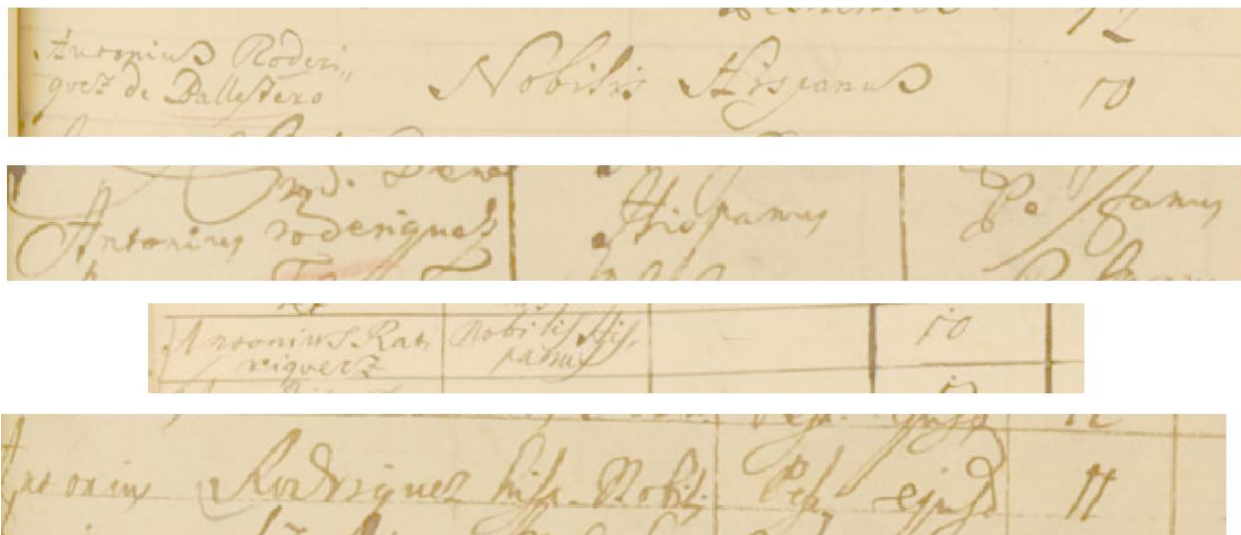
Új kiindulópontot adott ekkor *dr. Fallenbüchl* történetírói hagyatékának tanulmányozása¹³. Ő tett ugyanis először említést arról, hogy e cikk szerzőjének apja, *Barsi Rodriguez Ödön* rádiórendező és annak bátyja, *Rodriguez Endre* filmrendező a bánáti spanyol *Rodriguez* család egyenes ági leszármazottjai. A szerző kutatása alapján is a bevándorló spanyol ős (*de Rodriguez Anta*) leszármazottai voltak *de Rodrich János Károly* határőrvidéki prefektus családja és rokonsága, akik a Temesközben telepedtek le¹⁴. Nagy gondot fordítottak fiaik taníttatására. *Dr. Fallenbüchl* írásában kiemelte a Pesti Piarista Gimnáziumot, ahol számos spanyol diák tanult. Írói hagyatékának tanulmányozása mindezt tovább pontosította.

Ez idő tájt Temesvárott még nem működött piarista gimnázium. A Pesti Piarista Gimnázium anyakönyve szerencsére számos fontos adatot tartalmaz az ott tanuló spanyol diákokról¹⁵. Köztük említik *Rodriguez Józsefet* és *Antalt* is. Az előbbi nagy valószínűséggel a seborvos *Rodriguez Károly* egyenes ági őse, az utóbbi pedig a későbbi *Rodriguez Fulgentiussal* azonosítható, figyelembe véve annak halotti anyakönyvi bejegyzését (lásd alább).

¹³Dr. Fallenbüchl Zoltán történetírói irathagyatéka HU BFL XIV.67.

¹⁴Dr Barsi Béla: El origen de la familia Rodriguez del banato a través de la historia militar del siglo XVIII. El ascediente espanol Acta Hispanica 2017 (2017) 22:121-136.

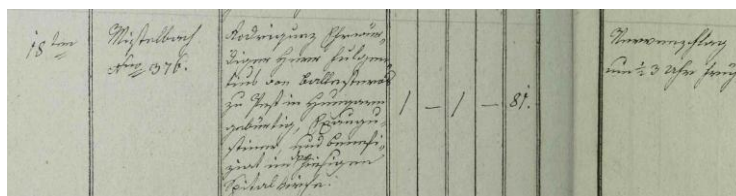
¹⁵A pesti Piarista Gimnázium anyakönyve 1761-1765. 41. és 65. o.

Kiemelés a Piarista Gimnázium Anyakönyvéből

Az 1764-ben és 1765-ben íródott iskolai anyakönyvi bejegyzések szerint Antonius ekkor 10, illetve 11 éves volt. Tehát 1754-ben született, mely dátum egyezik *Fulgentius* születésének évével. „Hispanus nobilis”, és az egyik bejegyzésben a nevéhez a „*de Ballestero*” jelző társul. Két bejegyzésben a „*pestamus* és a *pestiensis*” jelző is szerepel, amely akár az aktuális tartózkodási helyére, akár a születési helyére is vonatkozhatott.

Nagyon valószínű az, hogy *Fulgentius* a Pécssett eskető *Roderich Antal* plébánossal is azonos, ami alátámasztja a bánáti *Roderich* családból való származását. (A *Rodriguez* - *Roderich* átmeneti névváltásra több példát is találunk). *Rodriguez Fulgentius* életét a *Dr. Peter Troppertől* (Klagenfurti Püspökség) szerzett információk alapján sikerült tovább követni. Plébános volt *Lavamündben* 1796-ig¹⁶. Papi hivatását gyakorolta *Wölfnitzben*, *Witseldorfban* és *Mistelbachban* is¹⁷. Ez utóbbi helyen halt meg, amely adathoz *Dr. Johann Weißensteiner* ([Bécsi Püspökség Archivuma](#)) segítségével sikerült hozzájutnom. Eszerint 81 éves korában, 1835. április 18.-án hunyt el.

Kiemelés a mistelbachi plébánia halotti regiszteréből N376

¹⁶Dr. Peter Tropper (Klagenfurti Püspökség) közlése 2018. 06.12.

¹⁷Personalstand der Sekular- und Regular-Geistlichkeit der Fürsterzbischöflichen Wiener Diözese: 1837 és Personalstand der Konsistorium und der gesamten Welt- und Klosters. 1837. J. Leon's Erben

A halotti bejegyzés szerint *Ballesterosból* származott, de Pesten született. A *mistelbachi* kórház papja volt, és lelki vigaszt adott a betegeknek.

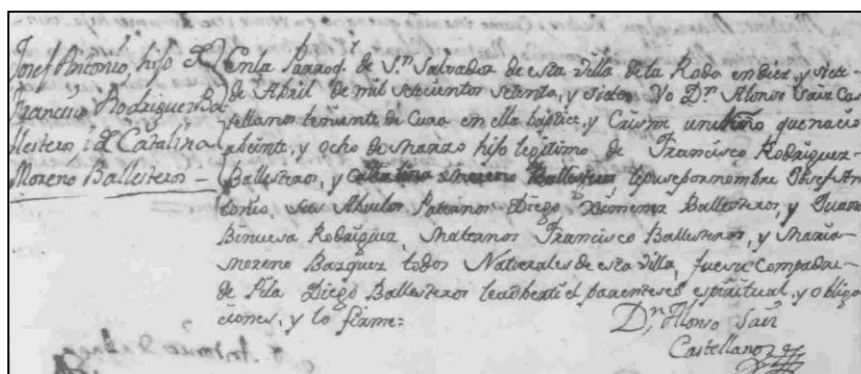
Spanyol gyökereinek kutatására szüleinek említése adhatott volna támpontot, azonban a feljegyzésekben ez sehol sem szerepel. Egyedül a származási jelző „*de Ballesteros*” alapján és a család birtokában lévő *Rodriguez* címer alapján lehetett tovább kutatni ebbe az irányba.

A hímezett gobelin *Rodriguez*-címer a XX. század elején készült, a hátoldalán „*Arma Rodriguez de la Rod*” olvasható.

A *Rodriguez* címer

Ballestero helység Spanyolországban, Albacete municípiumban van. Az Albacete név andalúziai eredetű. Albacete tartomány egy másik városa El Roda. (A *Rodriguez* címer hátoldalán lévő kézírás forrása ez lehet.) La Roda anyakönyveit on line, eredetiben lehet kutatni¹⁸. Három bejegyzésen kívül azonban *Rodriguez Ballestero* nem található sem Ballesteróban, sem La Rodában, de Albacete többi városában sem. La Roda Szent Salvador templomának plébániáján található a három bejegyzés közül az, amely a Magyarországra bevándorolt spanyol család rokonságára vonatkozott.

Josef Antonio *Rodriguez Ballesteros* matrikulája

¹⁸Family search.org. Espagna, Diocesis de Albacete.reg. parroquiales,1504-1979.

Eszerint *Josef Antonio Rodriguez Ballesteros* 1777. április 17-én született Albacete municipium La Roda városában. Apja neve *Francisco Rodriguez Ballesteros*, anyja neve *Cathalina Moreno Ballesteros*. *Rodriguez Fulgentius* életrajzi adatai ily módon családkutatásra is lehetőséget adtak.

Összefoglalás

A tanulmány a szerzőnek egy korábbi, a bánáti spanyol Rodriguez (Rodrich) család történetével foglalkozó közleményéből¹⁹ már ismert szerzetes pap életét írja le mozaikszerűen összekapcsolódó dokumentumok alapján. Leküzdve a korszak nehézségeit, a szorgos tanulásnak és kitartásnak köszönhetően a bevándorló spanyol család fia – miképpen ezt a bánáti Rodriguez család szájhagyománya - tartja tekintélyes egyházi személyiséggé vált. A mistelbachi halotti bejegyzése a Rodriguez család további kutatásának újabb kiinduló pontja lehet, ezért a szerző a család spanyolországi gyökereinek feltárására is kísérletet tesz.

Kulcsszavak: volt Ágoston-rendi szerzetes pap, II. József, Ballestero, La Roda, családkutatás

¹⁹ dr. Barsi Béla: A Rodriguez család története MACSE Matrikula 2014.3-4. és 2015. 1.szám.